



24.12.2018

לכבוד :

גב' תמר מעגן-אפרתי

האגף להערכת איכות והבטחתה

המועצה להשכלה גבוהה

ג.נ.

הנדון ; תגובה על דו"ח הוועדה להערכת איכות של התכניות להוראת שפה וספרות ערבית

תחילה ברצוננו להודות לראש הוועדה ולחברי הוועדה על העבודה המקצועית שהטיבה לנו בהשבחת התכנית.

להלן התייחסותנו להמלצות המופיעות בדו"ח הוועדה- לפי סדר הופעתן בדו"ח- ולפי תתי הפרקים הרלוונטיים ;

תת פרק	המלצות הוועדה	צעדים ליישום המלצות הוועדה *כולל לוח זמנים ליישום)
1. כללי	<ul style="list-style-type: none">היות והעבודה המעשית נמשכת לאורך שלוש שנים ברציפות בצורות שונות של צפייה, הוראה בפועל ופגישות עם מורי הכיתות והמדריכים הפדגוגיים, מומלץ לשקול לקיים הכשרה מעשית בדפוס של "אקדמיה-כיתה".	המכללה התחילה, כבר בשנת הלימודים הנוכחית, לאמץ את דפוס אקדמיה כיתה בכל התכניות ובכלל זה בתכנית הוראת שפה וספרות ערבית.



<p>הנושא כבר נידון בהנהלת המכללה, והוחלט לאמץ את הרעיון בכל החוגים והתכניות במכללה, תהליך בחירת ראשי החוגים/התכניות יתקיים בקדנציה הבאה.</p> <p>בימי ההיערכות והלמידה שהתקיימו במכללה לפני תחילת שנת הלימודים, ראשי החוגים והתכניות התבקשו לעבור על תכניות הלימודים, לבקש מהמרצים לעדכן את הסילבוסים ולבדוק גם את נושא החפיפה. ראש התכנית והסגל קיימו דיונים, ולאחר מכן כל מרצה התבקש לעדכן את הסילבוסים שלו ולהחזיר לראש התכנית, הסילבוסים נבדקו שוב ע"י ראש התכנית וחברי ועדת ההוראה, לחלק מהסילבוסים ניתנו הערות והוחזרו למרצים לתיקון.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • באשר להליך בחירת ראש החוג, על ההנהלה לשקול מנגנון מוסדר שיתבסס על בחירה שהסגל האקדמי של החוג ייקח בהן חלק מכריע. • הוועדה התרשמה כי חוסר הבקרה וחופש הפעולה מהם לרוב נהנים המרצים, מביא לכך שיש חפיפות וחזרות בין התכנים של קורסים שונים. 	
<p>ראש החוג היה מודע לבעיה לפני קבלת הדוח, הוא יזם, כבר בתחילת שנת הלימוד הנוכחית, הוספת שני קורסים בתחום הספרות המודרנית: אחד ב "ספרות פלסטינית" והשני ב "ז'אנרים ספרותיים מודרניים". המגמה תמשך ויתקיימו דיונים, בסוף השנה, בקרב הסגל בכדי להציע עוד קורסים חדשים בספרות המודרנית.</p>	<p><u>המלצות הכרחיות:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • בדיקה מדוקדקת של תכנית הלימודים מעלה בעייתיות מסוימת במעמדה של הספרות המודרנית. למרות שישנם מרצים טובים ומוכשרים בתחום זה, מסתבר שחלקה של הספרות המודרנית מועט, 5-6 שעות בכל שנות הלימודים. מומלץ לדאוג לאיזון בין התחומים בעת בתכנית הלימודים. 	<p>2. תוכנית הלימודים</p>



על פי בקשת משרד החינוך כבר התחלנו בהכנת תוכנית לימודים במסגרת חד- חוגית, כשתסתיים, בקרוב, תוגש לאישור המלי"ג.

ראש החוג ובהתייעצות עם ועדת ההוראה, ביקש מהסגל לעדכן את הסילבוסים גם במקורות מערביים, ולחייב את הסטודנטים, מתחילת הסמסטר השני בקריאת מאמרים ומחקרים מערביים.

ראש החוג של התכנית זימן ישיבה עם ראש החוג לחינוך ועם רכזת ההתנסות המעשית והציג בפניהם את ההערה, לאחר דיון הוסכם כי, ראש החוג לחינוך עם סגל המרצים יעשו בדיקה חוזרת לסילבוסים, במטרה להפחית את החזרות, תהליך הבדיקה כבר נעשה והיישום יתחיל בסמסטר השני. כמו כן הוסכם כי בקורסי הפדגוגיה יודגש גם תחום הדעת של השפה והספרות הערבית, ולשנת הלימודים הבאה

- יש צורך בהגדלת מספר השעות של הדיסציפלינה הנלמדות בחוג, מעבר ל- 26 ש"ש הנלמדות כיום. יש לשקול לקיים את התכנית במסגרת חד-חוגית, רב-גילאית.

המלצות נדרשות:

- חשוב לשלב בחומרי הקריאה של הקורסים חומרים מערביים. אין ספק שחשיפה למחקרים מערביים בשפות זרות, או אפילו מתורגמים לעברית וערבית (ויש כאלה בנמצא), מעשירה את הידע של הסטודנטים בתחום הדעת ומפרה את כישורי החשיבה הביקורתית של הסטודנטים.
- הוועדה התרשמה כי יש בתכנית הלימודים חזרות בתחומי החינוך והפדגוגיה, ולעומת זאת חסרים קורסים בערבית. יש לאזן בין התכנים הכלולים בתכנית הלימודים.



<p>ישקלו ביחד אפשרות שחלק מקורסי הפדגוגיה יועברו ע"י מרצים/ מדריכים פדגוגיים מהחוג לשפה וספרות ערבית ויודגש תחום הדעת בתכני קורסים אלה.</p> <p>בישיבה שהתקיימה עם הסגל הוחלט לאמץ את ההמלצה מתחילת השנה האקדמית הבאה, ראש החוג יבקש מאחד המרצים המתמחים בתחום, להכין סילבוס נוסף בתחום הניתוח התחבירי של המשפט.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • הוועדה ממליצה להוסיף קורס נוסף בתחום הניתוח התחבירי של המשפט. 	
<p>המכללה רואה את נושא העתקות בחומרה, והעניין מטופל, השנה ולאחר כניסתו לתפקיד של נשיא חדש, פרופ' ח'אלד עראר, העניין קיבל עוד תשומת לב, הוצאו הוראות מההנהלה לראשי החוגים, לסטודנטים ולסגל המרצים, ראשי החוגים התבקשו לקיים דיונים עם הסגל ועם הסטודנטים בנושא תוך הדגשת חומרת העניין. ראש החוג והסגל מתמודדים עם הבעיה ואחת ההצעות שהתחלנו ביישומה היא גיוון בדרכי ההערכה, תוך עשיית שינויים מהותיים בשאלות המבחנים ובהצעת נושאים חדשים בעבודות (הסגל עובר השתלמות בנושא ההערכה במכללה).</p>	<p><u>המלצות הכרחיות:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • העתקות היא תופעה שיש לעשות כל מאמץ למגרה. יש צורך להגביר את הפיקוח בזמן הבחינות ובכתיבת העבודות. יש להגביר את הערנות וההקפדה של המרצים ושל המשגיחים בבחינות ולהקפיד על ענישה כגורם מרתיע. 	<p>3. סטודנטים ובוגרים</p>



<p>מחלקת הבחינות במכללה התחילה, כבר, בתהליך של יישום המלצה זו וכל סטודנטיות יכולה כבר בסמסטר א' לעיין במחברת הבחינה שלוה ללא תמורה. המכללה תפרסם ימים של פתיחת מחברות בפני הסטודנטים, ובכך תתאפשר להם אפשרות העיון בבחינה וערעור עליה, במידת הצורך.</p>	<p><u>המלצות לשדרוג:</u></p> <p>יש לדאוג לכך שלכל סטודנט תינתן האפשרות לעיין במחברת הבחינה הבדוקה באופן חופשי.</p>	
<p>המלצה זו כבר מאומצת ע"י ועדת הדירוגים החדשה במכללה, הוועדה עובדת מתחילת השנה על פי נוהלי המל"ג, ללא התייחסות לעניין המכסות או הוותק. המל"ג השנה שלח למכללות נהלים וקריטריונים חדשים לקידום. ראש וועדת הדירוגים פרופ' אריה נדלר, הציג את הנהלים, מסלולי הקידום והקריטריונים, בפני כל סגל המכללה בימי ההיערכות והלמידה. ובתחילת השנה נפגש עם ראשי החוגים, ודן עמם בעניין הקידום. בנוסף, נוהלי הקידום מוצגים כעת באתר המכללה לקהל המרצים, מתוך מטרה להבטיח שקיפות מרבית לתהליך.</p> <p>כפי שצוין קודם, סגל התכנית עובר השנה הכשרה בתחום ההערכה. ראשי החוגים התבקשו, ע"י הדיקן האקדמי, לבדוק את הציונים של הקורסים השונים בסוף כל סמסטר, לבדוק את דרכי ההערכה השונים,</p>	<p><u>המלצות הכרחיות:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> יש להקפיד על שקיפות בתהליכי הקידום, ולהבהיר למרצים מהם הקריטריונים הדרושים לכל דרגה. יש להסדיר את עניין המכסות והתקנים לקידום ולבחון אפשרות להתגמש בנושא הוותק במידה והמועמד מוכן מבחינת כישוריו האקדמיים להעלאה בדרגה. <p><u>המלצות לשדרוג:</u></p>	<p>4. סגל</p>



Al-Qasemi - Academic College of Education

<p>לקיים דיון בתוך החוג ולהגיש לו דוח מסכם, שמתאר את תהליך ההערכה שהתקיים ומה המסקנות לעתיד. בנוסף, לגופה של כל בחינה, יתקיים תהליך 'נרמול' ציונים על ידי היחידה לקידום איכות ההוראה וזאת במידת הצורך.</p>	<p>לאור אינפלציית הציונים, מומלץ שכל איש סגל ידע שהתפלגות הציונים תובא בפני ההנהלה כנתון שנלקח בחשבון בשיקולי הקידום.</p>	
<p>ללא קשר להמלצה, הנהלת המכללה החדשה, מתחילת השנה הנוכחית העבירה הוראה למנהל הספרייה לדאוג לכך שהספרייה תפתח כל יום עד השעה 19:00 ושני ימים בשבוע עד השעה 20:00.</p>	<p><u>המלצות לשדרוג;</u></p> <ul style="list-style-type: none"> יש להרחיב את שעות הפעילות של הספרייה במידת האפשר. 	<p>5. תשתיות</p>
<p>המעבר של ההתנסות המעשית במכללה למתכונת של אקדמיה –כיתה השנה, גרם לכך שתהליך בחירת המורים המאמנים נעשה בקפידה ועל פי קריטריונים ופרמטרים מקצועיים, תוך שיתוף פעולה הדוק בין המפקחים, מנהלי בתי הספר ובין רכזת ההתנסות המעשית והמד"פים מהמכללה. כמוכן רמת מעורבות ראשי החוגים בתהליך התחזק ורמת שיתוף הפעולה בין בתי הספר והמכללה השתפר.</p>	<p><u>המלצות הכרחיות;</u></p> <ul style="list-style-type: none"> חשוב להקפיד מאוד על בחירה נכונה של המורים המאמנים הטובים ביותר בתחום, לפי פרמטרים של ניסיון בהוראה, המלצות ממנהלי בתי הספר ונכונות וזמינות להדריך את הסטודנטים. 	<p>6. הכשרה מעשית</p>
<p>הנהלת המכללה החדשה כפי שצוין קודם הדגישה את נושא ההעסקות ושמה אותו על סדר היום של המכללה, כבר נעשים דיונים ברמת</p>	<p><u>המלצות הכרחיות;</u></p>	<p>7. הוראה ותוצאות הלמידה</p>

אַלְקַאסְמִי
מכללה אקדמית לחינוך



أكاديمية القاسمي (ج.م)
كلية أكاديمية للتربية

Al-Qasemi - Academic College of Education

<p>ההנהלה, ראשי החוגים ובקרב הסטודנטים, בכדי להתמודד עם התופעה. הנהלים עברו ריענון וניסוח מחדש, הופצו בקרב המרצים והסטודנטים. ונעשים בשלב זה דיונים במטרה להעלות את הנושא למודעות. ובהמשך ינקטו עונשים מחמירים נגד כל מי שמעתיק, באמצעות ועדת משמעת מוסדית והעונשים יוצגו על לוחות המודעות, תוך שמירה על חיסיון הפרטים, אך במטרה ליצור הרתעה.</p> <p>כל הסילבוסים, כפי שצוין קודם, עברו עדכונים גם בסעיף ההערכה, המרצים גיוונו בדרכי ההערכה, כל המרצים התבקשו להכין מחוונים מפורטים לכל משימת הערכה שיועברו לסטודנטים.</p> <p>כל המרצים ציינו בסילבוסים שעודכנו, סעיף של קריאת חובה שכולל, במידה וזה אפשרי, לפחות שני מקורות: אחד בעברית והשני באנגלית.</p> <p>הדיקן האקדמי, לקראת סוף הסמסטר, העביר הוראות הקשורות בדרכי ההערכה, לסגל ולסטודנטים, שכוללים את החשיבות של כתיבת הערות והסברים על כל שאלה לסטודנטים שישקפו את הציון שניתן. גם ראשי החוגים התבקשו לבדוק את מידת ההתאמה בין הציון לבין ההערות.</p>	<ul style="list-style-type: none">יש להקפיד על שמירה של רמה נאותה בלימודים וטוהר המידות. תופעת ההעתקות מחייבת התייחסות מעמיקה ומוסדרת על מנת למגרה.	
--	---	--



<p>הצעדים שננקטים ואשר צוינו כתגובה על הערות דומות לפני, אמורים בין היתר, להביא להפחתת תופעות שליליות בהערכה, כמו תופעת האינפלציה בציונים.</p> <p>תהליך עדכון הסילבוסים ושדרוגם בתחילת השנה, כפי שצוין לעיל, יתרום לחיזוק הרמה האקדמית ולשדרוג התכנים, ראש החוג ידגיש נקודה זו בפני הסגל בישיבה הקרובה ויעקוב אחר יישומה, דרך ישיבות המשוב המעצב שמקיים עם המרצים במהלך כל סמסטר, ובבדיקת משימות ההערכה שניתנו לסטודנטים בכל סוף סמסטר.</p> <p>בסילבוסים שעודכנו, בתחילת השנה, כל מרצה התבקש להוסיף, במידה וזה אפשרי, לרשימת מקורות החובה שני מקורות לפחות אחד</p>	<ul style="list-style-type: none">• על סגל ההוראה להבהיר לסטודנטים את הקריטריונים באשר למבנה הציונים בבחינות ובעבודות.• יש להקפיד על קריאה של חומר ביבליוגרפי בערבית ובשפות נוספות.• חשוב שהערות המרצים במבחנים ובעבודות ישקפו את הציון. <p><u>המלצות נדרשות</u></p> <ul style="list-style-type: none">• קיים צורך להקפיד על התפלגות ציונים נורמאלית הן במבחנים והן בעבודות. "נדיבות יתר" בציונים פוגעת בסופו של דבר ברמת ההוראה ותוצאות הלמידה.	
--	--	--



Al-Qasemi - Academic College of Education

<p>בשפה העברית והשני באנגלית. ראש החוג ידגיש את חשיבות שילוב מקורות בשפות שונות, וחשיפת הסטודנטים לחומרי קריאה מערביים. המלצה זו הועברה להנהלת המכללה, התקיים דיון עם מחלקת הכספים בעניין. הנהלת המכללה החדשה החליטה להסיר בקשת תשלום זו.</p> <p>נוהלי הבחינות במכללה הם נהלים אקדמיים, ומפורסמים באתר המכללה. שבועיים לפני סיום כל סמסטר נשלחת תזכורת למרצים ולסטודנטים בעניין הנהלים. הנהלים מאפשרים לכל סטודנטיות להיבחן פעמיים, ומי שמגיע לווה ניתנת אפשרות למועד מיוחד, הציון האחרון שמקבלות הסטודנטות הוא הקובע.</p> <p>בשנת הלימודים הנוכחית כל הקורסים במכללה מלווים באתר, וכל מרצה התבקש להעלות לאתר את הסילבוס ואת כל החומר הביבליוגרפי שחייב הסטודנטיות לקרוא. במהלך הסמסטר מתקיים תהליך של הערכה ומשוב לאיכות ההוראה של המרצים, בשיתוף עם היחידה לשיפור איכות ההוראה. על פי המשוב שיתקבל יתוכננו צעדים</p>	<ul style="list-style-type: none">יש להקפיד על הוראת חומרים חדשים וברמה אקדמית בתחומי הלשון והספרות, ולא לחזור על חומרי לימוד שנלמדו כבר בבית הספר התיכון.יש להקפיד על שילוב מקורות ביבליוגרפיים ערביים ומערביים על מנת לשמור על רמת לימודים גבוהה, ולחשוף את הסטודנטים לחומרי קריאה מערביים בכדי להרחיב אופקים. <p><u>המלצות לשדרוג:</u></p> <ul style="list-style-type: none">לשקול מחדש את "היעילות" של צילום מחברות של מבחני הסטודנטים תמורת תשלום.	
--	--	--



Al-Qasemi - Academic College of Education

<p>שיעזרו למרצים להשביח את דרכי ההוראה שלהם. מתקיימות לאורך השנה סדנאות למרצים בנושאים שונים כמו דרכי הערכה וכתובת מבחנים, שיטות ודרכי הוראה חדשניות.</p> <p>כפי שצוין קודם, ההכשרות, הדיונים בישיבות הסגל והתהליכים שצוינו לעיל יביאו להשבחת תהליך ההערכה המתקיים.</p> <p>ראש החוג וועדת ההוראה גיבשו הוראות בעניין והתקיים דיון עם כלל חברי הסגל, זומן איש הערכה מהיחידה לשיפור איכות ההוראה, שנתן הרצאה לסגל בנושא, ראש החוג יעקוב אחר יישום ההמלצה בסוף כל סמסטר. ראש היחידה לשיפור איכות ההוראה התבקש ע"י ראש החוג, לקיים שתי פגישות עם הסגל בכדי שילמדו איך מכינים מחוונים מפורטים לבחינות ולעבודות.</p>	<ul style="list-style-type: none">• על ההנהלה לקבוע באופן שקוף ולפרסם את נהלי הבחינות. מומלץ לאפשר לכל סטודנט להיבחן פעמיים, כנהוג בכל מוסד אקדמי גבוה, דבר אשר יסייע לסטודנט לשפר את הישגיו, וכן מומלץ שהציון הקובע יהיה האחרון ולא הגבוה מבין השניים.• יש לבחון מחדש את דרכי ההוראה של הקורס "שירה קלאסית" בצורה שתנגיש את החומר לכלל הסטודנטים.• מומלץ שרמת המבחנים תהיה תואמת לרמת החומר הנלמד בכדי להימנע מתחושה של הכשלה מכוונת.	
--	--	--

אלקאסמי
מכללה אקדמית לחינוך



أكاديمية القاسمي (ج.م)
كلية أكاديمية للتربية

Al-Qasemi - Academic College of Education

	<ul style="list-style-type: none">• אין התאמה בין הערות המרצים בגוף העבודה לבין הציון הסופי שלה. חשוב שההערות ישקפו את הציון ולהיפך.	
--	--	--

אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה ובקשה,

בכבוד רב,

ד"ר מוחמד חמד- ראש החוג לשפה ולספרות ערבית

העתקים/

פרופ' ח'אלד עראר- נשיא המכללה

ד"ר ג'ימאל אבו חסין- המשנה לנשיא